

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**СИЛАБУС ВИБІРКОВОГО ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ
«Фаховий семінар «АДАПТИВНІСТЬ ЯК ФУНКЦІОНАЛЬНА
ХАРАКТЕРИСТИКА ЕКОНОМІКИ»**

Мова навчання – *українська*

Шифр та найменування галузі знань № 05 «*Соціальні і поведінкові науки*»

Код та найменування спеціальності № 051 «*Економіка*»

Кваліфікація *доктор філософії з економіки*

Ступінь вищої освіти *доктор філософії*

Затверджено на засіданні Методичної Ради зі спеціальності № 051 «*Економіка*»
«31» 08 2023 р. протокол № 2.

Ресстраційний номер у відділі аспірантури і докторантури

112-051-2023А

Кафедра: [Економіка промисловості](#)
Викладач: Кулаковська Тетяна Анатоліївна, професор
 кафедри економіки промисловості, доктор
 економічних наук, професор

Профайл   **Контакти:**
Tetiana.Kula@ukr.net
 (093) 596-47-21

Освітній компонент викладається на 2 курсі у 2 семестрі
Кількість: кредитів - 3, годин – 90

Аудиторні заняття, годин:	всього	лекції	практичні
денна	22		22
заочна	18		18
Самостійна робота, годин	Денна – 68		Заочна – 72

Розклад занять

2. Анотація освітнього компоненту

Фаховий семінар «Адаптивність як функціональна характеристика економіки» є освітнім компонентом економічного циклу, який дозволяє розкрити сутність та механізми економічних процесів через призму функціональної характеристики економіки – її адаптивність, та враховувати цю властивість економіки як соціально-економічної системи при прийнятті управлінських рішень в умовах мінливого зовнішнього середовища.

3. Мета освітнього компоненту

Мета: формування у майбутніх фахівців компетентності щодо управління процесами розвитку складних економічних систем через вплив на їх властивість – адаптивність; формування навичок дослідження і розв’язання економічних проблем в складних умовах.

Завдання: поглиблення знань щодо теоретичних основ управління розвитком через вплив на адаптивність складних економічних систем; вивчення основних принципів, методів та характеристик адаптації економічної системи на різних рівнях; визначення впливу факторів на формування адаптивних властивостей економіки.

В результаті вивчення освітнього компоненту здобувач повинен набути такі компетентності:

знати:

- особливості функціонування економічних систем у контексті економічної адаптації;
- фактори, що впливають на формування адаптивної властивості економіки;
- генезис теорій економічного розвитку адаптивної економіки;
- механізми адаптації суб’єктів різних рівнів до мінливих умов господарювання.

вміти:

- застосовувати набуті знання для управління складними економічними системами;
- обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію адаптації.

4. Компетентності та програмні результати навчання

У результаті вивчення освітнього компоненту «Наукові основи економіки» здобувач вищої освіти отримує наступні програмні компетентності та програмні результати навчання, які

визначені в [Стандарті вищої освіти зі спеціальності 051 «Економіка»](#) та [освітньо-науковій програмі «Економіка» третього \(освітньо-наукового\) рівня вищої освіти докторів філософії з економіки](#).

Інтегральна компетентність

Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у сфері економіки, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.

Загальні компетентності:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК04. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК05. Здатність розв'язувати комплексні проблеми економіки на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК01. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання в економіці та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з економіки та суміжних галузей.

СК05. Здатність виявляти, поглиблено аналізувати та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері економіки з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень, у тому числі з питань європейської та євроатлантичної інтеграції.

СК06. Здатність обґрунтовувати та готувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей розвитку соціально-економічних систем і процесів із застосуванням математичних методів та моделей.

СК08*. Здатність генерувати інноваційні рішення з підвищення ефективності функціонування соціально-економічних систем, оптимізувати такі рішення та оцінювати їх ефективність.

Програмні результати навчання:

РН01. Мати передові концептуальні та методологічні знання з економіки, управління соціально-економічними системами і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення фундаментальних і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з відповідного напрямку.

РН08. Планувати і виконувати емпіричні та/або теоретичні дослідження у сфері економіки та з дотичних міждисциплінарних напрямів, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми

РН10*. Продувати інноваційні рішення з підвищення ефективності функціонування соціально-економічних систем, застосовувати методичні підходи до оптимізації та оцінки ефективності таких рішень.

5. Інформаційний обсяг освітнього компоненту

5.1. Перелік практичних занять

№ семінару Денна / заочна	Назва змістового модуля, назва теми фахового семінару та його короткий зміст	Кількість годин	
		Денна	заочна
МОДУЛЬ 1. АДАПТИВНІСТЬ ЯК ВЛАСТИВІСТЬ СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІКИ			
Змістовий модуль 1. Адаптивність як функціональна характеристика економіки			
1/1	Тема 1. Розвиток системи як основа адаптивності економіки Характеристика розвитку. Поняття порядку та хаосу. Діалектика процесів самовідтворення та самодеструкції систем. Адаптивність економіки відповідно до показників економічного розвитку. Теорії економічного розвитку. Сучасні теорії економічного розвитку та їх вплив на формування адаптивної економіки.	2	2
2-3/2-3	Тема 2. Механізми трансформації та еволюції систем Трансформаційні механізми. Особливості біфуркаційних механізмів. Основні характеристики трансформацій. Хвильові властивості середовища та стану системи. Змінність, спадковість та відбір як ключові складові розвитку. Характеристика змінності, спадковості та механізму відбору	4	4
4-5/4	Тема 3. Управління розвитком економічних систем Взаємозв'язок екзогенних та ендегенних факторів розвитку. Метасистемний перехід розвитку соціально-економічних систем. Врахування феноменів «стискання» та «розширення» простору часу та адаптація до біфуркацій.	4	2
6-7/5-6	Тема 4. Адаптивність як функціональна властивість економіки Адаптація та адаптивність як економічні категорії. Сутність адаптивної економіки як нової моделі економіки. Принципи та функції адаптивної економіки. Методи досягнення адаптивної економіки. Фактори формування адаптивної економіки.	4	4
8-9/7-8	Тема 5. Антициклічне регулювання економіки як основа її адаптації Сутність регулювання економіки. Методи регулювання економіки. Форми регулювання економіки. Інститути регулювання економіки та їх роль у формуванні адаптивної економіки. Процес адаптації економіки під впливом регулювання економіки.	4	4
10-11/9	Тема 6. Економічні кризи як фактор формування адаптивної економіки Сутність та основні поняття економічної криз. Вплив фінансової кризи на економіку країни в умовах глобалізації. Адаптація економіки в умовах фінансової кризи. Трансформація економіки під впливом наслідків фінансової кризи.	4	2
Усього годин		22	18

5.2. Перелік завдань до самостійної роботи

№	Назва самостійної роботи	Кількість годин за змістовим модулем для форм навчання	
		денної	заочної
1.	Опрацювання теоретичного матеріалу до фахового семінару	38	42
2.	Виконання індивідуальної самостійної роботи на тему «Механізми адаптації складних соціально-економічних систем»	30	30
Всього СРС		68	72

6. Система оцінювання та вимоги

Контроль успішності навчання здобувача проводиться у формах поточного і підсумкового контролю.

Формами поточного контролю є:

- письмові контрольні роботи за окремими темами або модульні контрольні роботи;
- виконання і захист індивідуального завдання;
- усне опитування.

Підсумковий контроль – *диф. залік*.

Здобувач має право отримати диф. залік, якщо він виконав протягом семестру всі види навчальної роботи без порушення встановлених термінів та отримав позитивну (за національною шкалою) підсумкову рейтингову оцінку.

Вид роботи, що підлягає контролю	Максимальна кількість оціночних балів	
	Денна	Заочна
Змістовний модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ АДАПТИВНОСТІ ЕКОНОМІКИ		
Практичні заняття	55	45
Самостійна робота	25	35
Тестування	20	20
Всього за змістовний модуль 1	100	100
Всього	100	100

Є можливість визнання результатів неформальної освіти відповідно до п.2 [Положення про порядок перезарахування результатів навчання \(навчальних дисциплін\) в Одеському національному технологічному університеті](#).

Критерії оцінювання програмних результатів навчання здобувачів

Критерії оцінювання лекційних та практичних занять (за одне заняття).

Теоретична підготовленість перевіряється і оцінюється за результатами усної або письмової бесіди на лекціях та відповіді на питання практичних занять, що складені у відповідності до змісту навчальної програми.

5 – 4,5	Здобувач у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, розв'язує задачі, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки	відмінно
4,4– 3,5	Здобувач достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, розв'язує задачі з незначними помилками. При висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та	дуже добре

	незначні помилки	
3,4– 2,5	Здобувач відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.	добре
2,4– 1,0	Здобувач доволі фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання ОК, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.	достатньо
0,9-0	Здобувач не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.	незадовільно

Самостійна робота (опрацювання однієї теми та надання письмових відповідей: **денна та заочна** форми навчання – 7 тем)

2,0 – 1,7 балів	<i>Самостійна відпрацьована та вчасно захищена, надані повні обґрунтовані відповіді</i>	відмінно
1,6 - 1,4 балів	<i>Самостійна відпрацьована та вчасно захищена, при відповіді допущені неточності</i>	дуже добре
1,3– 0,9 балів	<i>Самостійна відпрацьована, відповіді неповні, допущені помилки</i>	добре
0,8– 0,3 балів	<i>Самостійна відпрацьована, відповіді незадовільні, допущені грубі помилки</i>	достатньо
0,2 – 0 балів	<i>Самостійна не відпрацьована або дані незадовільні відповіді</i>	незадовільно

Самостійна робота (виконання індивідуальної роботи: **денна** форма навчання – 1 робота)

11 – 10 балів	<i>Самостійна відпрацьована та вчасно захищена, надані повні обґрунтовані відповіді</i>	відмінно
9 – 7 балів	<i>Самостійна відпрацьована та вчасно захищена, при відповіді допущені неточності</i>	дуже добре
6 – 4 балів	<i>Самостійна відпрацьована, відповіді неповні, допущені помилки</i>	добре
3 – 2 балів	<i>Самостійна відпрацьована, відповіді незадовільні, допущені грубі помилки</i>	достатньо
1,0 – 0 балів	<i>Самостійна не відпрацьована або дані незадовільні відповіді</i>	незадовільно

Самостійна робота (виконання індивідуальної роботи: **заочна** форма навчання – 1 робота)

21 – 18 балів	<i>Самостійна відпрацьована та вчасно захищена, надані повні обґрунтовані відповіді</i>	відмінно
17 – 13 балів	<i>Самостійна відпрацьована та вчасно захищена, при відповіді допущені неточності</i>	дуже добре

12 – 8 балів	<i>Самостійна відпрацьована, відповіді неповні, допущені помилки</i>	добре
7 – 4 балів	<i>Самостійна відпрацьована, відповіді незадовільні, допущені грубі помилки</i>	достатньо
3 – 0 балів	<i>Самостійна не відпрацьована або дані незадовільні відповіді</i>	незадовільно

Тестування (під час модульного контролю)

20 – 16	<i>100 - 81 % правильних відповідей</i>	відмінно
15 – 10	<i>80 – 64 % правильних відповідей</i>	дуже добре
9 – 5	<i>63 – 55 % правильних відповідей</i>	добре
4 – 2	<i>54 – 43 % правильних відповідей</i>	достатньо
1 – 0	<i>42 – 0% правильних відповідей</i>	незадовільно

7. Засоби діагностики успішності навчання

Методи навчання, які використовуються у процесі проведення занять, а також самостійних робіт за ОК:

Практичні заняття: виконання практичних робіт з наступним захистом результатів досліджень.

Самостійна робота: робота з навчально-методичними матеріалами, робота з інтернет-ресурсами, реферування, конспектування, науково-пошукова робота здобувачів.

8. Інформаційні ресурси

Базові:

1. Ареф'єва О.В., Вовк О.М. Адаптивне управління підприємствами в умовах неотехнологічного відтворення: монографія. Київ : НАУ, 2020. 232 с.
2. Кулаковська Т.А. Державне антициклічне регулювання розвитку агропродовольчого сектору України: теорія, методологія, практика: монографія. Одеса: Астропринт, 2019. 392 с.
3. Войт Д.С. Економічний розвиток регіонів в умовах соціалізації: особливості функціонування та завдання управління [Текст] : монографія / Д. С. Войт ; Міжнар. ун-т бізнесу і права. — Херсон : Швець В. М., 2020. — 360 с.
4. Економіка та бізнес-інновації [Електронний ресурс] = Economics and Business Innovation : підручник / Л. Г. Мельник, О. І. Карінцева, Ю. М. Завдов'єва та ін. ; за ред. Л. Г. Мельника, О. І. Карінцевої. — Суми : Унів. книга, 2023. — 702 с.
5. Збірник ситуаційних (кейсових) завдань з навчальних дисциплін "Інновації та інноваційна економіка", "Інновації та маркетинг інновацій", "Маркетинг інновацій", "Інноваційний розвиток підприємства", "Digital-marketing", "Технології та новації" [Електронний ресурс] : навч. посіб. І. М. Буднікевич, І. А. Крупенна, Є. І. Венгер, О. В. Кифяк ; Чернівець. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича, Економічний ф-т, Каф. маркетингу, інновацій та регіонального розвитку. — Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. — 132 с.

Додаткові:

1. Офіційний веб-портал «Законодавство України» <https://zakon.rada.gov.ua/laws>
2. Урядовий портал <https://www.kmu.gov.ua/>
3. Офіційний веб-портал Міністерства юстиції України <https://minjust.gov.ua/>
4. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>.
5. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: www.rada.gov.ua.
6. Офіційний сайт –законодавча база «Ліга». URL: www.liga.com.ua.

9. Політика освітнього компоненту

Політика всіх освітніх компонент в ОНТУ є уніфікованою та визначена з урахуванням законодавства України, [Корпоративному кодексу ОНТУ](#), [Кодексу академічної доброчесності ОНТУ](#), [Положення про організацію освітнього процесу ОНТУ](#), [Положення про порядок перезарахування результатів навчання \(навчальних дисциплін\) в ОНТУ](#), [вимог ISO 9001:2015](#) та [роботодавців](#).

Викладач   *ПІДПИСАНО*   Тетяна КУЛАКОВСЬКА

Розглянуто та затверджено на засіданні кафедри   Економіки промисловості

Протокол від «30»__08__2023 р. №_2_

Завідувач кафедри   *ПІДПИСАНО*   Олександр ПАВЛОВ

ПОГОДЖЕНО:

Гарант ОП «Економіка підприємства»

д.е.н., професор кафедри економіки промисловості   *ПІДПИСАНО*   Олександр ПАВЛОВ